

Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych
Polska Akademia Nauk

Sprawozdanie z działalności

za rok 2018

Informacje ogólne

Przedmiotem działalności Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN są badania nad kulturami Starego Świata, antycznymi i nowożytnymi wyrastającymi z tradycji kulturowych i religijnych odmiennych od europejskich. W 2010 roku połączono dwie niesamodzielne jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk: Zakład Archeologii Śródziemnomorskiej i Zakład Krajów Pozaeuropejskich, a ich spadkobiercą zarówno pod względem zakresu badań jak i prawnym stał się wskazany Instytut. Badania społeczeństw starożytnych i współczesnych wymagają różnorodnych metod nauk historycznych, badań technik wytwarzania i środowiska z jednej strony oraz ekonomii, polityki, językoznawstwa, religioznawstwa i kulturoznawstwa z drugiej. Pracownicy Instytutu reprezentują dwa obszary wiedzy: nauki humanistyczne i nauki społeczne, jak też różne dyscypliny naukowe: archeologię, badania nad religią i kulturą, dla których liczba zatrudnionych przekracza wymaganą dla ewaluacji wartość 12 oraz naukę o polityce, gdzie mamy zatrudnionych mniej pracowników. Pojedynczy naukowcy w charakterystyczny dla archeologii sposób łączą prace w tej dziedzinie z dyscyplinami przyrodniczymi jak nauki o ziemi i środowisku, inżynieria lądowa i transport. Zakres zainteresowań badaczy jest szeroki i obejmuje badania archeologiczne w Egipcie, Sudanie, na Bliskim i Dalekim Wschodzie i Cyprze, socjologię rozwoju współczesnych społeczeństw krajów Azji i Afryki oraz badania przekształceń politycznych w tych krajach.

Pion naukowo-badawczy Instytutu składa się z pięciu Zakładów:

1. Zakładu Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu,
2. Zakładu Nubiologii,
3. Zakładu Klasycznych Kultur Śródziemnomorskich,
4. Zakładu Współczesnych Kultur Azji i Afryki oraz
5. Zakładu Cywilizacji Islamu.

Komórki te kontynuowały działalność naukową organizując między innymi seminaria, odczyty oraz konferencje o zasięgu międzynarodowym i krajowym. W 2013 roku powołano w ramach restrukturyzacji dwa centra: Centrum Badań Bliskowschodnich i Centrum Badań nad Konfucjanizmem Współczesnym. W ostatnim roku zdołano w pewnym stopniu pobudzić działalność pierwszego z nich.

W ramach ponownej restrukturyzacji Instytutu w roku 2016 roku powołano cztery zespoły badawcze:

1. Ośrodek Badań nad Świątynią Egipską,
2. Centrum Badań nad Nubią Średniowieczną,
3. Ośrodek Badań nad Antycznym Nea Pafos,
4. Centrum Badań nad Społeczeństwami Wieloetnicznymi.

Pierwsze trzy ośrodki rozwijały się dobrze w r. 2018, zaś Centrum Badań nad Społeczeństwami Wieloetnicznymi musiało po części na nowo zdefiniować kierunek działalności wskutek rezygnacji z pracy w Instytucie jego kierownika, dr hab. K. Trzcíńskiego z powodu zaoferowania mu znacznie lepszych warunków płacowych przez Uniwersytet Jagielloński. Niektórzy pracownicy powrócili do swych pierwotnych zainteresowań.

Finansowanie działalności Instytutu pochodziło z następujących źródeł:

- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach:
 - ☐ Dotacji na utrzymanie potencjału badawczego oraz dla młodych naukowców (działalność statutową),
Przy czym pod koniec roku otrzymaliśmy dodatkowe środki na szczególne potrzeby jednostki wynikające z przeprowadzonej w roku poprzedzającym restrukturyzacji oraz powiększenie dotacji, które wpłynęło w dniu 27 XII 2018 r
 - ☐ Projektów w module Umieędzynarodowienie (3a i b) Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki,
 - ☐ Projektu Dialog,
 - ☐ Dotacji na działalność upowszechniającą naukę (DUN) na specjalistyczną edycję artykułów obcojęzycznych w czasopiśmie "Acta Asiatica Varsoviensia";
- Polska Akademia Nauk;
- Narodowe Centrum Nauki;
- Fundacja „Artibus Mundi”;
- Fundacja Cultivate;

W r. 2018 Instytut, pomimo przyznania w trybie odwoławczym w dniu 30 maja 2018 kategorii „A”, cierpiał podobnie jak we wcześniejszych latach na niedobór środków. Ogólna kwota w zakresie dotacji na utrzymanie potencjału jaką dysponował wyniosła 2.586.373,- z czego wydatkowano 2.029.941,74. Na przyznaną kwotę złożyły się, poza podstawową dotacją, dodatkowe środki na szczególne potrzeby jednostki wynikające z przeprowadzonej w roku poprzedzającym restrukturyzacji w kwocie 424.193,- zł oraz powiększenie dotacji w kwocie 181.500,- zł. Ponieważ dotacja „porestrukturyzacyjna” ma charakter celowy, podobnie jak środki wspierające rozwój i badania młodych naukowców (19.100,-), więc faktycznie Instytut dysponował na ogólne potrzeby kwotą mniejszą niż poniesione koszty. W początku roku, a więc przed decyzją o przyznaniu kategorii „A”, część pracowników, podobnie jak w r. 2017 spodziewając się konieczności wspomagania Instytutu dobrowolną daniną w postaci urlopów bezpłatnych, rozpoczęło ich realizację. Także po uzyskaniu podwyższonej kategorii, polityka rozwoju ilościowego kadr jednostki, która przyczyniła się znacznie do sukcesu jakim było uzyskanie kategorii A w ewaluacji 2017 r. utrudniała wzrost wynagrodzeń, co spowodowało w skrajnych przypadkach rezygnacje z pracy wartościowych naukowców (dr hab. Krzysztof Trzcíński, dr Mariusz Drzewiecki, mgr Sabina Brakoniecka j

mgr Maciej Wyżgoł) . Stan zatrudnienia pracowników naukowych i badawczo-technicznych, wynoszący na początku roku 50 osób wzrósł na koniec roku do 57 pracowników. Zmieniły się przy tym proporcje wieku zatrudnionych. Młodzi naukowcy, poniżej 35 roku życia, stanowią obecnie 47% zatrudnionych badaczy. Instytut korzystał z narzędzi aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urzędy Pracy i staż w Instytucie odbywał jeden młody naukowiec. Pod naciskiem Inicjatywy Obywatelskiej Instytutów PAN i innych reprezentujących środowisko ugrupowań oraz na wniosek Prezesa PAN podjęta przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego akcja dofinansowania Instytutów PAN ze względu na powiększający się rozdział między wynagrodzeniami w uczelniach wyższych, ustawowo podniesionymi w 2018 r., a wynagrodzeniami w Instytutach PAN doprowadziła głównie do zwiększenia różnic między sytuacją finansową Instytutów. Zastosowanie tego samego algorytmu, co do wyznaczania dotacji na utrzymanie potencjału jednostki (tzw. działalność statutowa) spowodowało, że Instytuty, które otrzymały większą dotację, otrzymały też większe jej zwiększenie i odwrotnie, te, które otrzymały mniejszą, otrzymały odpowiednio mniejsze zwiększenie. Skomplikowany algorytm obliczania dotacji powoduje też, że jej wysokość na r. 2019 trudno przewidzieć i w efekcie środki, które w założeniu miały zwiększyć wynagrodzenia nadal nie mogły być użyte, jako że nie jest oczywiste czy powiększenie dotacji będzie stałym elementem finansów jednostki, czy też jest jednorazowym działaniem MNiSW. Czekamy więc na decyzję określającą dotację na r. 2019.

W r. 2018 dofinansowanie rozwoju i badań młodych naukowców objęło dr N. Bahlawan, K. Kapięć, M. Bajtler, I. Dobrzeńickiego, P. Kozieł, A. Madej, M. Romaniuka, A. Ryś, M. Sęka i E. Wolny.

Decyzja o przyznaniu dodatkowych środków ze względu na szczególne potrzeby jednostki w roku następującym po restrukturyzacji dotyczy wszystkich czterech zespołów badawczych powstałych w roku poprzedzającym, jednak wskutek późnego otrzymania decyzji, środki te zostaną wykorzystane w 2019 r. Zgodnie z wnioskiem przeznaczone one zostaną na dalsze prace nad budową baz danych i powiązane zakupy sprzętowe niezbędne do wprowadzenia nowoczesnych technik dokumentacji a także kosztów zatrudnienia pracowników w wypadku Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską, Centrum Badań nad Nubią Średniowieczną i Ośrodka Badań nad Antycznym Nea Pafos. W wypadku Centrum Badań nad Społeczeństwami Wieloetnicznymi sfinansowane zostaną wyjazdy badawcze.

Ogólna kwota przyznana Instytutowi na realizację bieżących projektów badawczych i upowszechniających naukę wyniosła w roku 2018: 5.084.316,-złotych. Kontynuowano projekty, którymi kierowali dr hab. Krzysztof Trzciński i prof. Karol Myśliwiec (zakończone trakcie roku), Przedłużono realizację projektu „Polonez” w związku z urodzeniem dziecka przez kierownika projektu dr M. Woźniak-Eusebe, W roku 2018 dobiegły końca programy „Mistrz” Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, którego podsumowanie realizacji również przełożono na koniec 2019 r., oraz projekty finansowane przez Qatar-Sudan Archaeological Project kierowane przez prof. Bogdana Żurawskiego a także projekty w ramach Działalności

Upowszechniającej Naukę: finansujące przygotowanie publikacji kolejnego tomu serii Nea Pafos, dalsze prace nad bazą danych „Hatszepsut”, udostępnianie woluminów z końca 19 w. oraz edycję artykułów *Acta Asiatica Varsoviensia*. Rozpoczęto realizację nowych projektów badawczych kierowanych przez mgr Józefowicz, mgr Więch i mgr Hanusa a także tłumaczenie i wydanie monografii „W cieniu Dżesera – badania polskich archeologów w Sakkarze”.

W zakresie rozwoju naukowego pracowników należy zwrócić uwagę, że dr Filip Taterka: obronił rozprawę doktorską pt. « Les expéditions au pays de Pount sous la XVIIIe dynastie égyptienne : Essai de compréhension du rôle idéologique des expéditions ‘commerciales’ » zrealizowaną na podstawie umowy o wspólnej opiece naukowej między Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Université Paris-Sorbonne w Paryżu. Rada Wydziału Historycznego UAM nadała stopień w dniu 2018-02-20.

Seminaria archeologiczne prowadziły : E. Laskowska-, B. Lichocka. W r. 2018, z datą 2017 na publikacjach (w wersjach językowych polskiej, angielskiej i arabskiej) opublikowano rezultaty konferencji polsko-egipskiej o współpracy, sfinansowane przez Fundację „Wolność i Demokracja”, red. M. Jastrzębski, D. Szczęsny-Kostanecki, zawierające artykuły i teksty prelekcji o historii i przyszłości tej współpracy, w tym podsumowanie pióra prof.. K. Myśliwca o Polskiej Szkole Archeologii Śródziemnomorskiej oraz wspomnienie prof. S. Jakobielskiego o jej twórcy, prof. Michałowskim. Przypomnienie o genezie badań archeologicznych Szkoły jest istotne w kontekście bieżącego podważania jej osiągnięć.

Działalność Naukowa

Zakład Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu

Kontynuowano badanie nekropoli sakkaryjskiej, w ramach tematu “The elements of creation in the Pyramid Texts” dr Popielska-Grzybowska złożyła do druku dwa artykuły zaś w zakresie tematu Darker side of creation according to the ancient Egyptian Pyramid Texts” zaprezentowała dwa referaty w trakcie międzynarodowych konferencji. W związku z przyznaniem grantu na tłumaczenie książki „W cieniu Dżesera” na język angielski i jej wydanie przez wydawnictwo P. Lang, prof. Myśliwiec wprowadził ważne zmiany do tekstu, w szczególności napisał nowy, bardziej uniwersalny wstęp. Drugi temat realizowany przez tego badacza „Rozwój artystyczny Egiptu: Starego Państwa, okresu ptolemejskiego” zwieńczony został publikacją artykułu o „Szkole” Mistrza Kagemni.

Prace nad świątyniami ptolemejskimi i rzymskimi na Elefantynie prowadzone przez prof. Laskowską-Kusztal doprowadziły do powstania referatu o propagandzie królewskiej, raportu z prac terenowych, a także prac rekonstrukcyjnych na stanowisku.

Aktywność Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską utworzonego w ramach restrukturyzacji Instytutu przeprowadzonej w 2016 r. i funkcjonującego w ramach Zakładu zasługuje na szczególną uwagę. Na zespół badawczy Ośrodka składają się przede wszystkim członkowie

polsko-egipskiej misji archeologiczno-konserwatorskiej w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari.

Należy podkreślić, że w roku 2018 aktywność naukowa pracowników skupionych w Ośrodku znacznie wykraczała poza pracę nad indywidualnymi tematami badawczymi i obejmowała rozległe projekty studyjne i dokumentacyjne służące szerokiemu międzynarodowemu gronu badaczy zainteresowanych starożytnym Egiptem. Kontynuowany był, realizowany od 2013 r., projekt **Baza hatshepsut.pl**, mający za zadanie skatalogowanie i udostępnienie w sieci wszystkich publikowanych informacji związanych z panowaniem tej władczyni. Otrzymane na lata 2017-2018 finansowanie ze środków na Działalność Upowszechniającą Naukę (DUN) zostało ukierunkowane na kolekcjonowanie i opisanie rytuałów, bóstw i dokumentów egipskich sprawowanych w czasach królowej Hatszepsut. Dane zebrane w ramach badań zostały wprowadzone na nową stronę www.hatshepsut.iksiopan.pl. W 2018 r. podjęte zostały działania rozszerzające w przyszłości studia nad rytuałami egipskimi o inne epoki poprzez opracowanie angielskojęzycznej bazy danych o roboczym tytule „Ancient Egyptian Temple Rituals”. Projekt otrzymał niezbędne finansowanie MNiSW ze środków przyznanych na finansowanie realizacji niezbędnych zadań w rok po przeprowadzonej restrukturyzacji. Zaplanowany katalog rytuałów świątynnych pozwoli na szerokie studia porównawcze ikonografii rytuałów, ich sekwencji, czy rekwizytów używanych w trakcie ich sprawowania. Będzie stanowił także materiał bazowy do rekonstrukcji dekoracji budowli, nad którymi prowadzone są prace w Ośrodku Badań nad Świątynią Egipską.

W bliskim związku z tym programem jest opracowanie świątyni Totmesa I z Gurna, obiektu, którego pozostałości zidentyfikowała dr J. Iwaszczuk, realizowane z pomocą mgr K. Kapiec. Wstępne wyniki prezentowano w czasie kilku konferencji międzynarodowych i ogólnopolskich. Prace prowadzone przez dr A. Hallmann w ramach stażu podoktorskiego w Oriental Institute w Chicago oraz projektu badawczego Harmonia realizowanego we współpracy z Institut français d'archéologie orientale w Kairze również są powiązane z badaniami nad świątyniami i rytuałami w szczególnym aspekcie strojów. Dr Hallmann w trakcie stażu organizowała konferencję w Chicago "Outward Appearance vs. Inward Significance: Addressing Identities through Attire in the Ancient World" (1-2 marzec 2018),

W roku 2018 pracownicy Ośrodka pod kierunkiem dr J. Iwaszczuk uczestniczyli w realizacji wielkiego, zaplanowanego na lata 2017-2019, przedsięwzięcia naukowego służącego pokoleniom badaczy, jakim jest projekt DIALOG „Nowoczesna dokumentacja w badaniach Polsko-Egipskiej Misji Archeologiczno-Konserwatorskiej w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari (Egipt): tworzenie, zarządzanie, udostępnianie”. Jego celem jest wytworzenie, przetworzenie i opracowanie dokumentacji pochodzącej z badań Polsko-Egipskiej Misji Archeologiczno-Konserwatorskiej w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari i umieszczenie jej w internecie. Prowadzone prace obejmują skanowanie laserowe (w tym 3D), skanowanie orto-foto, dokumentację fotograficzną oraz rysunkową. Duża część dokumentacji została już umieszczona w internecie, trwają intensywne prace nad wprowadzeniem pozostałej części danych. Projekt jest nowatorski jeśli chodzi o wykopaliska na terenie Egiptu.

Należy podkreślić, że prace realizowane są w ramach konsorcjum z Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej im. K. Michałowskiego UW i są przykładem międzyinstytucjonalnej współpracy ukierunkowanej na jeden cel naukowy. W powiązaniu z tym ogólnym przedsięwzięciem powstaje praca doktorska mgr K. Kapiiec stanowiąca monografię części świątyni. Mgr Kapiiec realizuje też projekt badawczy poświęcony tej tematyce i publikuje częściowe opracowania w ramach omawianych w rozprawie zagadnień. Projekt badawczy Mgr E. Józefowicz ma także na celu opracowanie jednego aspektu dekoracji świątyni. Szczegółowe opracowania wybranych części lub przedstawień w świątyni podjął ponadto dr F. Taterka (Portyk Puntu). Dr A. Stupko-Lubczyńska, ze względu na macierzyństwo zrealizowała wyłącznie artykuł dotyczący wyobrażeń podstawek na naczynia w reliefach świątyni Hatszepsut.

W 2018 r. w Zakładzie Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu przeprowadzono również działania służące nadaniu sformalizowanego kształtu prowadzonym w Instytucie od wielu lat studiom nad ceramiką z różnych obszarów Śródziemnomorza i umocnienia ich pozycji na arenie międzynarodowej poprzez międzynarodową współpracę (vide publikacja T. Rzeuskiej *Chronological Overview of Pottery from Asyut: A Contribution to the History of Gebel Asyut Al-gharbi*, The Asyut Project 7, Wiesbaden 2017, będąca owocem współpracy z Asyut Project of University of Sohag/Mainz/Berlin. W projekcie obok dr hab. Rzeuskiej uczestniczyły również mgr Katarzyna Molga i mgr Aneta Cedro. W drugiej połowie roku zatrudniono w Zakładzie Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu dwie młodsze badaczki, związane z odpowiednio działalnością Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską: mgr Joannę Rądkowską oraz zespołu badań ceramologicznych mgr Katarzynę H. Trzcińską.

Wielu pracowników Zakładu pracowało lub ukończyło pracę nad pozaplanowymi zadaniami. Prof. K. Myśliwiec opublikował opracowanie historyczne dotyczące Polskiej Szkoły Archeologii prof. Michałowskiego, a także przygotował do tomu „Egipt Wczoraj i Dziś”, którego jest także redaktorem wspólnie z arabistkami, prof. K. Pachniak, mgr E. Wolny i mgr K. Nabożną, artykuł o małżeństwach szlachetnie urodzonych i bóstw oraz do tomu upamiętniającego prof. H. Szymańską tekst nt. „zapomnianego” Tell Atrib. Dr J. Popielska-Grzybowska poza planem przygotowała dwa referaty na konferencje dotyczące Egiptu w języku portugalskim. W ścisłym powiązaniu z tematami planowanymi w ramach Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską powstaje poza planem na podstawie doktoratu dr M. Budzanowskiego monografia pt. „Królewskie nisze ofiarne w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari” z udziałem J. Iwaszczuk jako współautorki.

W związku z przeniesieniem w trakcie roku 2018 mgr A. Ryś z Zakładu Nubiologii do Zakładu Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu jej działalność w tej ostatniej komórce organizacyjnej nie była przewidziana planem. Jest ona obecnie powiązana z udziałem mgr Ryś w pracach misji wykopaliskowej w Tell el-Retaba, i jej wynikiem były współautorstwo raportu z wykopalisk i dwa wystąpienia na konferencjach ogólnopolskich.

Zakład Klasycznych Kultur Śródziemnomorskich

Pracownicy Zakładu prowadzili badania wielokierunkowe. Ważne miejsce zajmują prace związane z polskimi wykopaliskami w Nea Pafos (Cypr), w których uczestniczyło 8 osób, i Kom el-Dikka w Aleksandrii (Egipt), 2 osoby. Jednocześnie realizowane były inne programy badawcze wynikające z uprzednich zobowiązań i zainteresowań pracowników. Badania dotyczące wymienionych stanowisk archeologicznych to przede wszystkim kontynuacja szerokich programów dotyczących całościowo stanowiska, ale także dokumentacja i analiza wybranych zagadnień czy kategorii zabytków. Ośrodek Badań nad Antycznym Nea Pafos, prowadził nadal digitalizację dokumentacji oraz dostosowanie istniejących zbiorów danych do importu ich do ujednoliconego systemu bazy danych, ponadto przystąpiono do scalania wcześniej indywidualnie opracowywanych baz danych w celu utworzenia jednej bazy obejmującej wszystkie kategorie zabytków, która będzie dostępna on line.

W zakresie badań nad historią, topografią, dekoracją kamienną i tynkami Aleksandrii prof. B. Tkaczow złożyła do druku pracę o głównej ulicy starożytnej metropolii do tomu poświęconego prof. J. Młynarczyk. Ta sama autorka kontynuowała prace nad katalogiem do monografii w serii *Alexandria* poświęconej dekoracji malowanej z Kom el-Dikka. Realizując grant NPRH "Umiejdzynarodowienie" 3.a, którego celem jest publikacja anglojęzycznej wersji monografii „Alexandria ad Aegyptum – portret niezwykłego miasta” prof. B. Tkaczow przekazała zaktualizowany i zweryfikowany tekst do tłumaczenia na język angielski. Wniosek o grant NPRH dotyczący recepcji starożytnych stolic Egiptu w dawnej literaturze i sztuce polskiej nie uzyskał finansowania.

Badania prof. B. Lichockiej nad monetami z polskich wykopalisk na Cyprze (Nea Paphos) objęły przygotowanie do druku ostatecznej wersji referatu o lokalnych i importowanych monetach rzymskich ze stanowiska *Maloutena* do akt konferencji w Pafos w 2017 r oraz uzupełnianie katalogu; - zaś nad monetami znalezionymi w Egipcie (Aleksandria, Marina el – Alamein) objęły: przygotowanie artykułu o monetach isiackich z Kom el-Dikka w Aleksandrii do tomu poświęconego prof. J. Młynarczyk oraz uzupełnianie katalogu.

Kontynuowano badania nad późnorzymskimi monetami odlewanyymi –weryfikowano dokumentację dotyczącą pochodzenia glinianych form odlewniczych. Wniosku o grant, który mógłby finansować badania nie złożono. Badań nad kolekcją numizmatyczną ofiarowaną przez żołnierzy II Korpusu w Muzeum Archeologicznym w Krakowie nie podjęto ze względu na brak finansowania ze strony Muzeum i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ośrodek badań nad antycznym Nea Pafos

Podstawowym celem powołania Ośrodka było zadanie przetwarzania dokumentacji wyników wykopalisk. Prowadzono digitalizację i przygotowywano bazę danych:

<http://pafos.iksiopan.pl/>, łącząca dokumentacje terenu i zabytki ruchome. Równolegle prowadzono studia dotyczące architektury, stratygrafii, topografii oraz badania ceramologiczne. Monografia analizująca stratygrafię i ceramikę Willi Tezeusza została

przygotowana do druku w wersji angielskiej, dzięki finansowaniu działalności upowszechniającej naukę (DUN) za pośrednictwem związanej z instytutem Fundacji „Cultivate”, jednak skład nie został ukończony i praca ukaże się w wersji cyfrowej i w druku w 2019 r. Badania studyjne w Pafos nad znaleziskami z lat 2002-2010 (badania wyprzedzające inwestycję – projektowaną osłonę dachową stanowiska – inwestycja zarzucona w 2014 r.), realizowano w ograniczonym wymiarze z powodów finansowych.

Prace nad o modulem polowego wprowadzania danych i dostosowaniem systemu iDig (H. Meyza, M. Romaniuk), zostaną podjęte w 2019 r, ze względu na przyznanie funduszy dopiero w 4. kwartale roku 2018. Finansowanie projektu opiera się na podwyższonej dotacji na utrzymanie potencjału badawczego w związku z koniecznością podjęcia, po restrukturyzacji przeprowadzonej w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji, nowych zadań mających na celu podniesienie efektywności działalności naukowej.

W zakresie badań nad infrastrukturą wodną rezydencjonalnej dzielnicy *Maloutena*, stanowiącą przedmiot przygotowywanej pracy doktorskiej M. Romaniuka, przeprowadzono drugą część prac terenowych, zmierzającą do zadokumentowania gospodarczych instalacji wodnych z obszaru północnego i wschodniego skrzydła Willi Tezeusza oraz sieci kanałów biegnących pod ulicami starożytnego miasta. Kontynuowano także dokumentację zabytków ruchomych powiązanych z systemem wodnym, oraz złożono wnioski o tej tematyce w konkursie PRELUDIUM, w rozpatrywaniu. wszczęcie rozprawy doktorskiej przewidywane jest w 2020 r.

Prace M. Więch nad wczesno-rzymskimi naczyniami do gotowania z rezydencjonalnej dzielnicy *Nea Pafos* uzyskały wsparcie w ramach konkursu Preludium 13. Autorka przygotowała do druku ostateczną wersję referatu o naczyniach do gotowania z tego obszaru do akt konferencji w Pafos w 2017 r a także artykuł poświęcony naczyniom szczególnego kształtu wykonanym z masy ceramicznej i w technice charakterystycznej dla garnków do gotowania. Jednocześnie postępują prace nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej, przewód wszczęto w dn. 30 maja 2018.

W r. 2018 nie prowadzono prac wykopaliskowych w *Kato Pafos*, *Maloutena*, więc wstępne opracowanie ceramiki dotyczyło uzupełniania dokumentacji ostatnich kampanii.

Poza wymienionymi dużymi zadaniami podjęto opracowanie wybranych kategorii zabytków, nielicznych ilościowo. Mgr M. Bajtler bada amfory i korki adriatyckie w *Nea Pafos*. Dokonała ona w 2018 r. opisu ceramologicznego, określiła typy formalne (tam gdzie było to możliwe) a dane umieszczone zostały w roboczej bazie w programie File Maker. Opracowanie zostanie przedstawione w 2019 r. Mgr D. Majchrzak prowadziła wstępne prace nad ciężarkami ołowianymi znalezionymi w trakcie wykopalisk misji UW w Pafos i przygotowała krótki raport z opisami.

Zatrudnienie nowych pracowników w trakcie 3. kwartału 2018 w Ośrodku Badań nad Antycznym *Nea Pafos* spowodowało podjęcie poza planem nowych zadań badawczych.

Prof. E. Jastrzębowska, kontynuowała pracę nad artykułem stanowiącym publikację dekoracji malowanej z pomieszczeń w północnej części Domu Aiona. Publikacja ta została przyjęta do druku w roczniku *Polish Archaeology in the Mediterranean*. Mgr M. Dzwoniarek-Konieczna podjęła prace nad dostępnymi próbkami geologicznymi i ceramicznymi, wykorzystując sprzęt dostępny w Instytucie - mikroskop stereoskopowy Nikon SMZ 1000 oraz zakupiony częściowo ze środków projektu badawczego prof. Żurawskiego mikroskop polaryzacyjny Nikon Eclipse Ci-Pol. Przeanalizowano próbki ceramiki z Pafos (7 szt) oraz rozpoczęto badania szlifów przezroczystych serii próbek z Kourion oraz przeprowadzono wieloaspektowe badania surowcowe niewielkiej próbki pobranej z formy odlewniczej używanej do produkcji monet o charakterze nieinwazyjnym (w części wykonane w Instytucie Geologii UAM), a następnie obserwacje petrograficzne. Ponadto kontynuowane są badania próbek surowców kamiennych używanych w celach budowlanych i do produkcji naczyń w Nea Pafos, co stanowi przedmiot rozprawy doktorskiej mgr Dzwoniarek.

Mgr D. Mroczek, pod kierunkiem prof. dr hab. W. A. Daszewskiego podjęła zadanie opracowania rzeźb znalezionych przez polską misję w Nea Paphos (Maloutena) z wykorzystaniem dokumentacji i bibliografii zgromadzonych przez profesora. Jednocześnie przygotowuje do publikacji w roczniku *Studia Muzealne* opracowanie popiersi Marka Aureliusza z kolekcji Muzeum Narodowego w Poznaniu.

Niektórzy pracownicy prowadzili ponadto prace w zakresie kilku tematów luźno lub całkowicie nie powiązanych z planowanymi zadaniami. B. Tkaczow inwentaryzowała zbiór pocztówek przedstawiających Aleksandrię z końca XIX i początków XX wieku (kolekcja w posiadaniu IKŚiO PAN): stan na koniec roku 2018 – 1560 okazów. E. Jastrzębowska kontynuowała swoje wcześniejsze badania nad późnym antykiem i recepcją antyku składając do druku referaty wygłoszone w Tarragonie i Biskupinie oraz prezentując referat w Olsztynie na temat rzeźb Adolfo Wildta. Mgr M. Bajtler złożyła do druku trzy referaty dotyczące wykopalisk w Berenike i Rhizan, przedstawione w czasie konferencji w Nikozji, Bonn i Warszawie.

W ramach działalności Zakładu Klasycznych Kultur Śródziemnomorskich budowane i rozbudowywane były w 2018 r. następujące bazy danych:

1. Monety z polskich wykopalisk w Nea Paphos (Cypr) i Kom el-Dikka w Aleksandrii do 2006 r. bazy MS Access (kontynuacja powiązana ze studiami odnośnie wybranych zabytków, zagadnień).
2. Stratygrafia i znaleziska Nea Paphos – Maloutena: baza MS Access, warianty o ogólnej nazwie: Paphos20xxxxx.mdb (kontynuacja)
3. Tablice MSExcel zawierające podstawowe dane stratygraficzne Nea Pafos w latach 1991-2016
4. Pliki bazy Filemaker: dokumentacja stratygraficzna wykopalisk w Nea Pafos w latach 2014-2018, w powiązaniu z modelami 3D Agisoft; oraz poświęcona amforom adriatyckim z Pafos

5. Baza danych w systemie iDig: <http://pafos.iksiopan.pl/> (w budowie – import masowy nastąpi w 1 połowie 2019 r.), wyżej wymienione bazy dotyczące Pafos zostaną włączone w główną bazę.
6. Baza danych w systemie MS Access obejmująca identyfikację i datowanie monet znalezionych przez Misję Konserwatorską w Marina el-Alamein w 2018

Następujące postępowania w sprawie nadania stopnia doktora młodszym pracownikom Zakładu są w toku:

1. w Instytucie Geologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu M. Dzwoniarek-Konieczna jeszcze przed zatrudnieniem jej w Instytucie Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Charakterystyka i proveniencja surowców węglanowych ze stanowiska archeologicznego Nea Pafos (Cypr)”
2. Przed Radą Wydziału Historycznego UW w czerwcu 2018 roku został otwarty przewód doktorski M. Bajtler na podstawie rozprawy o tytule *Ceramiczne korki do amfor z basenu Morza Adriatyckiego z III w. p.n.e. – I w. n.e. Rola zamknięć naczyń zasobowych w kontekście rozwoju handlu, ze szczególnym uwzględnieniem zabytków z antycznego* przygotowywanej w ramach studiów doktoranckich Ośrodka Badań nad Antykiem Europy Południowo-wschodniej UW,
3. Podobna sytuacja odnosi się do M. Więch, przygotowującej rozprawę o tytule: „Wczesnorzymskie naczynia do gotowania z rezydencjonalnej dzielnicy Nea Pafos” w ramach studiów doktoranckich Ośrodka Badań nad Antykiem Europy Południowo-wschodniej UW,

M. Romaniuk, opracowuje temat planowany jako temat doktoratu: Antyczne instalacje hydrauliczne na terenie Maloutena w Nea Pafos na Cyprze. Gospodarka wodna rezydencjonalnej dzielnicy miasta. Otwarcie przewodu doktorskiego planowane jest na kwiecień 2019 r.

Zakład Cywilizacji Islamu

Zakład ten nadal znajduje się w trudnej sytuacji kadrowej, gdyż nie zdołano przyciągnąć do Instytutu, wskutek niskiej płacy, samodzielnych pracowników, którzy mogliby kierować tą komórką organizacyjną. Dr hab. Stefan Jakobielski, pełniący obowiązki Kierownika Zakładu, jest przede wszystkim autorytetem w zakresie nubiologii, co znajduje wyraz w jego jednoczesnym przypisaniu do odpowiadającego jego zainteresowaniom Zakładu. Rezygnacja z zatrudnienia w Instytucie przez dr R. Tontę oraz w ubiegłym roku przez dr M. Lipę jest również konsekwencją niskich wynagrodzeń oferowanych pracownikom. Zatrudniając dr B. Hall oraz przenosząc z Zakładu Współczesnych Kultur Azji i Afryki dr N. Bahlawan zapobieżono kurczeniu się zespołu, który obecnie składa się z 7 osób, jeśli nie uwzględnić przebywającej na urlopie opiekuńczym i macierzyńskim mgr A. Wójcik oraz p.o. Kierownika

Zakładu. Spośród tych osób 2 są z wykształcenia archeologami i zajmują się kulturą islamu w przeszłości (nieodległej), trzy osoby uprawiają dyscyplinę nauk o kulturze i religii, a dwie nauk o polityce i administracji. Zespół jest niezwykle zróżnicowany i przedstawienie ich działalności w 2018 r. musi to odzwierciedlić.

Dr A. Łyżwa-Piber przygotowała trzy wystąpienia konferencyjne w Polsce na temat garncarstwa i plecionkarstwa w rejonie Oazy Dakhla oraz w Sudanie - Dongoli oraz w obozie uchodźców z Darfuru a także referat nt. członka rodziny Uthman z Oazy Dakhla w trakcie konferencji w Prato (Włochy). Współorganizowała konferencję The Levantine Ceramics Project and pottery of Nubia. Ceramics of ancient Nubia, Warszawa 22-23 maja 2018.

dr M.G. Witkowski kontynuował przygotowanie pierwszego tomu monografii dotyczącej Wielkiego Emira Qurqumasa i jego kompleksu grobowego w Kairze, stanowiącej część planowanego dzieła „Egipt u schyłku panowania Mameluków czerkieskich i w początkach panowania Osmanów (XV-XVI w)”, ukończone zostały 2 rozdziały. Drugim realizowanym przez niego zadaniem było tłumaczenie z komentarzem na język polski Drabiny Mahometa - czyli „*Wstąpienie Mahometa do Nieba*”. – w trakcie jest stylizacja tekstu i redakcja komentarzy.

Zadanie podjęte przez mgr Nabożną, dotyczy wpływu działalności konserwatorskiej i rewitalizacyjnej podejmowanej przez Aga Khan Trust for Culture na lokalną społeczność historycznej dzielnicy Kairu - Darb al-Ahmar, tak więc stoi na pograniczu studiów historycznych i socjologiczno-kulturowych. Inne jej zadanie, przeanalizowanie stosunku wybranych państw arabskich do Hitlera i nazizmu znajduje się na etapie ukończenia samych analiz. Wyniki p. Nabożna przedstawiła w postaci wystąpienia seminaryjnego. Podobnej tematyki dotyczyło inne jej wystąpienie na Seminarium Orientalistycznym o „arabskim Schindlerze”. Działalność w zakresie studiów nad relacjami społecznymi, kulturowymi i ideologicznymi współczesnych państw Islamskich na obszarze Egiptu podejmowała także mgr Edyta Wolny (ob. Wolny-Abouelwafa), która opublikowała zmodyfikowany tekst referatu wygłoszonego w 2017 r. dotyczącego modernizacji islamu na podstawie wybranych fatw oraz wspólnie z dr Witkowskim redagowała opublikowany tom zbioru artykułów „Amakin wa-Asma” Miejsca i Nazwy. Zaprezentowała referat o patriotycznych treściach popularnych piosenek i wideo klipów na kongresie w Sewilli oraz zagadnienia roli mediów w odwzorowaniu współczesnego społeczeństwa egipskiego w trakcie dwu seminariów orientalistycznych IKŚiO. Zarówno p. Nabożna jak i p. Wolny podjęły próbę przygotowania II edycji konferencji *EGYPT YESTERDAY AND TODAY*.

Dr Natalia Bahlawan, prowadziła, według wskazówek dr hab. K. Trzcíńskiego, prace redakcyjne nad własną rozprawą doktorską „Nowe ruchy społeczne wobec systemu politycznego w Libanie po 1990 roku” celem jej publikacji w serii „Prace Orientalistyczne i Afrykanistyczne”. Wygłosiła także referat w trakcie konferencji na Uniwersytecie Warszawskim, omawiający zagadnienie systemu konfesjonalnego w Libanie, redagowała także tom Hemispheres nr. 32.

Dr Bogumiła Hall ogłosiła w tomie internetowej serii wydawanej przez Project on Middle East Political Science (PoMEPS Studies tom. 32), stanowiącym zbiór artykułów pt.: The Politics of Islam in Europe and North America tekst dotyczący postaw Brytyjskiej młodzieży muzułmańskiej, i złożyła drugi, ujmujący zagadnienie całej grupy kolorowej młodzieży w Wlk. Brytanii w *American Behavioral Scientist*(ABS), special issue. Zagadnienie to omawiała także w wykładzie na Uniwersytecie Tampere. Do tego samego tomu ABS złożyła także tekst dotyczący protestu kobiet w Polsce wobec prawicowego populizmu. Występując na Uniwersytetach w Tybindze i w Helsinkach mówiła o wojnie domowej w Jemenie. Dr Hall pełni rolę redaktora serii '*Prace Orientalistyczne i Afrykanistyczne*' Uczestniczy także w projekcie 'Cry-out. Critical Young Europeans.' 2017-2018, w współpracy z Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca (MIUR), Scuola Normale Superiore.

Dr Mahnaz Zahirinejad opublikowała pracę nt. Strategia energetyczna Iranu w relacjach z Chinami po zimnej wojnie, w pracy zbiorowej na temat polityki zagranicznej Iranu. Złożyła do druku monografię *The State, Oil and Middle Class in Iran* stanowiącą podsumowanie jej wcześniejszych badań nad relacjami między państwem rentierskim a polityczną rolą klasy średniej, w szczególności w procesie demokratyzacji oraz artykuł do pokonferencyjnej publikacji *Iran in the International System*, (red. Heinz Gärtner, wydawanej przez Routledge) na temat skutków sankcji międzynarodowych dla ekonomiki Iranu. Zorganizowała również konferencję "Iran-US Relations: Challenges and Perspective", 19 października 2018, w czasie której wygłosiła referat o braku wsparcia dla Iranu ze strony Indii i Chin.

Zakład Współczesnych Kultur Azji i Afryki

Zakład ten znajduje się w trudnej sytuacji. Jeszcze w końcu 2017 r. dr Kraśniewski, w konsekwencji konfliktu z ówczesnym Kierownikiem poprosił o przeniesienie do Zakładu Islamu i dyrekcja wyraziła na to zgodę, w nadziei, że konflikt wygaśnie. Dr hab. K. Trzeciński kierował Zakładem do 2018-02-28 i jedynym zadaniem, które od początku roku zrealizował była redakcja książki dr N. Bahlawan. Od tego momentu Zakład i Centrum Badań nad Społeczeństwami Wieloetnicznymi (CBSW) pozostaje bez Kierownika. Podobnie jak wypadku Zakładu Cywilizacji Islamu, w Zakładzie nie ma samodzielnego pracownika nauki a oferowane przez Instytut wynagrodzenia zniechęcają ewentualnych kandydatów. Po opuszczeniu Instytutu przez prof. Trzecińskiego dr Bahlawan zaangażowana w CBSW także poprosiła o przeniesienie do Zakładu Cywilizacji Islamu, co z kolei wynikało z jej pierwotnych zainteresowań. W ten sposób zespół CBSW nie tylko stracił kierownika, ale stał się komórką międzyzakładową. W ostatnim kwartale roku 2018 Instytut otrzymał środki na podwyższenie dotacji na utrzymanie potencjału badawczego w związku z koniecznością podjęcia, po restrukturyzacji przeprowadzonej w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji, nowych zadań mających na celu podniesienie efektywności działalności naukowej. Część tych środków przeznaczona jest na potrzeby Centrum Badań nad Społeczeństwami Wieloetnicznymi, toteż będziemy dążyć do pełnego odtworzenia jego struktury.

W ciągu roku 2018 Zakład utracił również wartościowego pracownika w osobie mgr Sabiny Brakonieckiej, która podjęła pracę na uczelni w pełnym wymiarze i w miesiąc później obroniła tam doktorat. Dr hab. Trzeciński do sierpnia realizował jeszcze w IKŚiO PAN projekt badawczy, a dr Brakoniecka nadal go realizuje. Skład osobowy był dodatkowo uszczuplony przez długoterminowy urlop opiekuńczy dr Bakalarskiej oraz trzyletnie stypendium na Uniwersytecie Wiedeńskim, otrzymane przez mgr R. Kłeczka. Na wakujące miejsca zatrudniono dr K. Zielińską oraz mgr K. Hanusa, stypendystę projektu Etiuda.

Wyłożona powyżej sytuacja kadrowa jest dodatkowo skomplikowana ze względu na rozproszenie tematyki, którą zajmują się pracownicy. Największą grupę stanowią afrykaniści. Jednakże należy do nich dr Bakalarska, na długoterminowym urlopie, a także dr Brakoniecka, która w końcu września zrezygnowała z pracy w IKŚiO. Afrykanistą jest także dr Kraśniewski, który wcześniej przeniósł się do Zakładu Cywilizacji Islamu i po odejściu dr hab. K. Trzecińskiego odmówił powrotu do Zakładu Współczesnych Kultur Azji i Afryki. Dr Zielińska zatrudniona na jego miejsce co prawda pracę doktorską obroniła na temat związany z Afryką, lecz jest raczej hebraistką. Autorska koncepcja dr hab. K. Trzecińskiego, założenia podstawowego CBSW, aby porównywać mechanizmy redukcji konfliktów etnicznych dzięki politycznemu mechanizmowi power-sharing, łączyła osoby zajmujące się odległymi terytoriami i jest raczej przypadkiem, że jeden z młodych badaczy zatrudnionych w tym zespole zajmuje się Afryką. Pozostali pracownicy reprezentują badania w różnych obszarach – od Korei Północnej, Chin północne przez Indonezję po Birmę.

W sprawozdaniu za r. 2018 omówione więc wpierw zostaną prace dotyczące Afryki, w drugiej kolejności powstałe w ramach działalności CBSW i następnie działalność pojedynczych badaczy.

Dwoje badaczy zajmuje się różnymi aspektami kultury Hausa i pomimo, że formalnie dr Kraśniewski jest pracownikiem Zakładu Cywilizacji Islamu przedstawiamy tutaj jego działalność. Drugą osobą jest mgr Patrycja Kozieł. Dr Kraśniewski w r. 2018 podjął badania nad aspektami edukacyjnymi ustnej literatury hausa, składając do druku w roczniku *Hemispheres* artykuł porównujący wpływ literatury ustnej do przekazu współczesnego. Przedstawił też te zagadnienia w trakcie konferencji w Neapolu. Inny aspekt tradycyjnej literatury jej rozwój i niezmiennosc omówił w trakcie seminarium orientalistycznego IKŚiO. Dr Kraśniewski jest jednym z redaktorów *Hemispheres*.

Mgr Patrycja Kozieł kontynuowała pracę nad rozprawą doktorską pt. „Dyskurs feministyczny w kobiecej literaturze Nigerii”. Fragmentem tej pracy był referat przedstawiony podczas międzynarodowej konferencji na Uniwersytecie Warszawskim. Drugim realizowanym zadaniem było opisanie i analiza obrazu działalności instytucji i stowarzyszeń literackich w Ghanie, Beninie, Togo, Burkina Faso w formie artykułu złożonego do druku w piątym tomie *Ex Africa semper aliquid novi*. Do tej tematyki odnosi się również wystąpienie w ramach cyklu *Kultury i postaci Afryki* w Warszawie, Staromiejskim Domu Kultury oraz w ramach

Seminarium Orientalistycznego IKŚiO, dotyczące przypadku Ghany. Uczestniczyła w redakcji tomów 32 oraz 33 czasopisma *Hemispheres*.

Mgr Sabina Brakoniecka w trakcie zatrudnienia w IKŚiO w 2018 r. pracowała nad dwoma tematami, z których jeden jest powiązany z realizowanym projektem badawczym typu Preludium. Oba dotyczą fundamentalizmu muzułmańskiego i powiązania z terroryzmem na przykładzie ugrupowania Boko Haram. S. Brakoniecka złożyła do druku ostateczną wersję referatu wygłoszonego w Olsztynie w 2017 r. Na Uniwersytecie Bayero w Kano (Nigeria) przedstawiła swoje poglądy na powody radykalizacji muzułmanów północnej Nigerii wpięrow prezentując je w trakcie Seminarium Orientalistycznego Instytutu.

Mgr I. Dobrzeńiecki opublikował w czasopiśmie *Studia polityczne*, oraz przedstawił w trakcie seminariów orientalistycznych IKŚiO, afrykanistycznym PTAfr. oraz Katedry Języków i Kultur Afryki Wydziału Orientalistycznego UW referat :”Centrypetalny wymóg terytorialnego rozłożenia głosów w wyborach prezydenckich. Przypadek Kenii”. W ramach konkursu Orient LAB organizowanego przez Wydział Orientalistyczny UW i Studenckie Koło Naukowe „Orientuj się!” oraz w trakcie seminariów orientalistycznych IKŚiO przedstawił referat „Hybrydowy model organizacji społeczno-politycznej państw wieloetnicznych. Przypadek Kenii”. I. Dobrzeńiecki pełni funkcję sekretarza redakcji *Acta Asiatica Varsoviensia*.

Mgr Michał Sęk przygotował do druku monografię *Archipelag Nierówności*, w serii: Prace Orientalistyczne i Afrykanistyczne. W ramach seminarium orientalistycznego IKŚiO PAN przedstawił referat: *Relations of regional development and mitigation of conflicts in post-Suharto Indonesia* , następnie zaprezentowany w trakcie 1st International Asian Congress, na Wydziale Neofilologii UAM.

Dr Karolina Zielińska zatrudniona w IKŚiO w 3. kwartale 2018 r. złożyła do druku dwa artykuły na temat izraelskiej doktryny peryferium do tomu zbiorowego *Mediterranean Politics*, Routledge, wyd. Sarah Wolff, oraz wspólnie z Nir Boms, artykuł do *Outre Terre. Revue européenne de géopolitique* dotyczący implikacji sytuacji Syrii dla Izraela/

Dr Nicolas Levi opublikował artykuły w specjalistycznych czasopismach : *Pouvoirs, revue française d'études constitutionnelles et politiques* na temat ekonomiki Korei Północnej oraz przegląd stosunków Północnej Korei z Polską w okresie socjalizmu w *International Journal of Korean Unification Studies*. Temat ten przedstawił również w ramach wykładu na University of Central Lancashire. W *Acta Asiatica Varsoviensia* Nr 31, złożył do druku dwie recenzje książek dotyczących Korei Północnej. Dr Levi został zaproszony jako moderator na 2018 Paryskie Warsztaty Social Sciences Korean Studies European Network (SSKSEN), Université Paris Diderot - UFR LCAO (Paris). Ponadto w trakcie seminarium orientalistycznego IKŚiO PAN dr Levi omawiał zagadnienie chińskiej mniejszości w Korei Północnej. Jest także twórcą internetowych bazy danych (słownika elit północno-koreańskich) na portalu nkreports.wordpress.com i pukhan.pl, ten ostatni to najstarszy w Polsce portal o sprawach północnokoreańskich. Organizował w roku 2018 seminaria orientalistyczne w

IKŚIO PAN oraz pełnił rolę Redaktora naczelnego *Acta Asiatica Varsoviensia*. Jest także członkiem Rady Ekspertkiej ds. Korei Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Recenzuje także czasopisma naukowe: *Beytulhikme* (Turcja) oraz *Journal of Modern Science* (Polska

Mgr Kasper J. Hanus, zatrudniony w ramach stypendium doktorskiego „Etiuda” od 2018-10-01 uczestniczył w badaniach prowadzonych przez Francuską Misję Archeologiczną w Mjanmie [d. Birma]. Głównym tematem jego projektu i przygotowywanego doktoratu są jednak badania w Autonomicznym Regionie Sinciang-Ujgur w Chińskiej Republice Ludowej, dawnej siedzibie królestwa Shan-Shan. Powiązane z tematem rozprawy jest zainicjowanie współpracy i złożenie wspólnego wniosku o grant z Uniwersytetem Tsinghua w Pekinie. Mgr Hanus złożył do druku artykuł dotyczący związku osadnictwa w basenie Tarim ze Szlakiem Jedwabnym do *Archaeological Research in Asia*, przedstawił też aspekty zagadnienia roli wody w życiu społecznym i politycznym Królestwa Szan-Szan oraz organizacji socjo-politycznej miast na Szlaku Jedwabnym w trakcie konferencji – dwu międzynarodowych i jednej krajowej.

Zakład Nubiologii

Działalność naukowa Zakładu w r. 2018 miała w znacznej mierze charakter improwizowany a efekty tylko częściowo są zgodne z planowanymi. Po części wynika to ze znacznych zmian kadrowych w tym Zakładzie. Była ona jednak bardzo intensywna i przyniosła wiele ważnych rezultatów badawczych.

W zakresie grupy tematycznej określonej w planie jako źródła archeologiczne do poznania kultury duchowej i materialnej Nubii średniowiecznej i wczesnoislamskiej w części poświęconej osadnictwu, obronności i strukturom zabudowy prof. Żurawski złożył do druku dwa syntetyczne rozdziały dotyczące systemu obrony i władzy w wieloautorskich podręcznikach *Handbook of Ancient Nubia*, wydawanej przez De Gruyter oraz *Oxford Handbook of Nubia*. Wspólnie z członkami zespołu i innymi kolegami polskimi podsumowanie takie ogłosił również w przeglądowej publikacji *Nubian Archaeology in the XXIst Century*. W tematyce tej specjalny wkład wniósł dr M. Drzewiecki, który uzyskał finansowanie na badania w projekcie Sonata zmierzające do wyjaśnienia relacji między budowlami obronnymi a zmianami politycznymi na przełomie okresu meroickiego i królestwa Alwy. Dr Drzewiecki opublikował, wspólnie z członkami misji, raporty z badań 3 fortów w okolicach Omdurmanu. Wygłosił również referaty w trakcie konferencji w Paryżu i Barcelonie oraz Gdańsku/Sobiszewie i Warszawie. Badania fortów były także przedmiotem prezentacji na seminarium w Instytucie Archeologii UW. Niestety, zapewne powody finansowe skłoniły dr Drzewieckiego do podjęcia pracy na Uniwersytecie Warszawskim. Inny pracownik Zakładu, mgr Wyżgoł, również wybrał taką zmianę pracodawcy. Nim to nastąpiło, przedstawił w trakcie V Kongresu Afrykanistów Polskich referat omawiający wyposażenie domów w Nubii w okresie Fundż (XVI-pocz. XIX w.)

W części poświęconej sztuce i rzemiosłu Nubii prof. Jakobielski w trakcie konferencji w Gdańsku omówił grafitto zapisane po arabsku w katedrze w Faras. Dr M. Woźniak-Eusebe, laureatka programu Polonez zorganizowała wspólnie z badaczkami z Instytutu Archeologii UW konferencję o polskich badaniach archeologicznych poświęconym włókiennictwu. W trakcie konferencji *Polacy nad Nilem* omówiła swój projekt badawczy, a uczestnicząc w Kongresie Afrykanistów Polskich przedstawiła zależności między ubiorem a tożsamością w ostatnim okresie trwania królestwa Makurii. W drugiej połowie roku dr Woźniak przełożyła zakończenie projektu z powodu urodzenia dziecka.

Kolejną kategorią wyrobów jest ceramika. Mgr A Cedro przygotowuje rozprawę doktorską na podstawie znalezisk ceramicznych z Selib z okresu między VI a VIII wiekiem, prowadzone były prace dokumentacyjne. Mgr Cedro uczestniczy ponadto w realizacji projektów badawczych prof. B. Żurawskiego i dr M. Drzewieckiego, jest współautorką 2 raportów z realizacji tego ostatniego grantu. Mgr Cedro zaangażowana jest również w prace projektu prof. I. Modrzewskiej-Pianetti w Hiszpanii, gdzie opracowuje lampki ceramiczne z rejonu Murcji, składając do druku rozdział ich dotyczący w monografii redagowanej przez kierowniczkę grantu. W ramach niemiecko-egipskiej misji w Asjut w zespole kierowanym przez dr hab. T. Rzeuską opracowuje również znaleziska lampek glinianych oraz importowanych amfor.

Mgr A. Ryś w pierwszej połowie roku zaangażowana była w badania nad malarstwem nubijskim i wygłosiła w trakcie seminarium stypendystów MNiSW i Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW (PCMA) w stacji badawczej PCMA w Kairze pt.: Elementy orientalne w ikonografii nubijskiej. Jak wspomniano wyżej, mgr Ryś w maju zmieniła kierunek swych badań i stała się pracownikiem Zakładu Starożytnych Kultur Egiptu i Bliskiego Wschodu. We wrześniu została zatrudniona w Zakładzie dr D. Bagińska, której działalność nie była przewidziana planem. Złożyła do druku w *Etudes et Travaux* tekst o wybranych typach importowanych w Nubii egipskich amfor od 3ciego do 9tego wieku n.e. W tym samym czasie zatrudniono dwie inne badaczki: mgr R. Hajdugę i mgr M. Korzeniowską (ta ostatnia w wymiarze ¼ etatu) oraz geodetę, mgr inż. R. Łopaciuka. Ich działalność zostanie omówiona poniżej.

Drugim planowanym tematem było wprowadzanie nowych metod eksploracji i dokumentacji archeologicznej. Efekty tych prac będą widoczne dopiero w późniejszych publikacjach. Na szczególną uwagę zasługują badania pracowników IKSIO PAN (R. Łopaciuka i A. Cedro) nad wprowadzaniem do systemów bazodanowych fotorealistycznej dokumentacji 3D pozyskiwanej przy użyciu bezzałogowych statków powietrznych, niemetrycznych kamer fotograficznych i oprogramowania fotogrametrycznego. Ten sam zespół opracowywał w czasie kampanii 2018/2019 nowatorską metodę dokumentacji znalezisk ceramicznych. Polega ona na częściowo zautomatyzowanej procedurze budowy fotorealistycznych modeli 3D obiektów ruchomych, które w dalszej kolejności wprowadzane są do opracowanej w Zakładzie Nubiologii IKSIO PAN internetowej bazy danych systemu iDig. Działalność zespołu związanego z projektem badawczym dr M. Drzewieckiego wprowadza nowoczesne metody geofizyczne do badań fortów w Górnej Nubii. Informację o nich opublikowano w

zbiorze *Metody geofizyczne w archeologii polskiej*. W związku z pracami w okolicach Omdurmanu dr M. Drzewiecki zorganizował w Chartumie warsztaty dotyczące metod remote sensing.

Temat aktywności Polaków w dolinie Nilu na południe od drugiej katarakty został przełożony na późniejsze lata ze względu na oczekiwaną publikację (nieznanego autora, praca którego została przedstawiona do recenzji prof. B. Żurawskiemu).

W zakresie tematu badań etnoarcheologicznych nad współczesną kulturą materialną i duchową dr M. Drzewiecki kontynuował prace we wsi Jawgul i opublikował rozdział w przeglądowym tomie *Nubian Archaeology in the XXIst Century*. Podczas V Kongresu Afrykanistów Polskich przedstawił też referat pod tytułem: *Wiedza mieszkańców Górnej Nubii na temat dawnych budowli obronnych*.

Temat kształtowania się państwowości nubijskich w dobie wczesnego średniowiecza jest przedmiotem monografii autorstwa prof. B. Żurawskiego, *Early medieval states formation and topography of power in the post Meroitic Nubia*, przygotowanej w r. 2018.

Poza planem działalności zatwierdzonym przez Radę Naukową prof. PAN B. Żurawski opublikował dyskusję o lokalizacji „Kraju Shas” w tomie I publikacji poświęconej prof. Török’owi. Złożył do redakcji wydawniczej monografię dotyczącą Banganarti stanowiącą finalne podsumowanie projektu Opus a także drugi tekst raportu z realizacji projektu Qatar Sudan Archaeological Project na tym samym stanowisku. W katalogu wystawy w Kelsey Museum of Archaeology, pt: *Graffiti as Devotion along the Nile and Beyond* złożył do druku rozdział poświęcony graffiti z Banganarti. Wspólnie z M. Osypińską złożył do druku w *Antiquity* artykuł analizujący zróżnicowanie przestrzenne dystrybucji kości świni w różnych częściach kompleksu pielgrzymkowego. W trakcie 14tej Międzynarodowej Konferencji Badań nad Nubią w Paryżu wygłosił referat o genezie i rozwoju centrum pielgrzymkowego w Banganarti a w czasie obrad sekcji poświęconej Islamowi przedstawił graffiti - świadectwo islamskich pielgrzymek do tego chrześcijańskiego ośrodka.

W związku z udziałem dr hab. S. Jakobielskiego w misji Dongola przygotował on raport z wykonania sondaży do posadowień Aneksów Zachodnich Klasztoru. Prof. Jakobielski jest ponadto zaangażowany w redakcję serii wydawniczej (wspólnie z dr hab. H. Panerem) „Gdańsk Archaeological Museum African Reports”.

Dr Dobiesława Bagińska została zatrudniona w IKŚiO we wrześniu 2018. Opublikowała artykuł omawiający ceramikę z jednej ze świątyń w Gebel Barkal w wymienionym już przeglądowym tomie *Nubian Archaeology in the XXIst Century* oraz zaprezentowała znaleziska ceramiczne z późnej epoki meroickiej z dwu świątyń (B560 i B561) w trakcie także wspomnianej konferencji w Paryżu. Zatrudniona równocześnie mgr R. Hajduga porządkowała dokumentację misji Banganarti, Selib i SDRS i pracowała w składzie misji brytyjskiej w Dangeil, przygotowując na podstawie swoich wieloletnich doświadczeń na tym stanowisku rozprawę doktorską p.t.: *Kuszyckie techniki budowlane na podstawie badań w*

świętyni Amona w Dangeil. Trzecią pracownicą Zakładu zatrudnioną w tym czasie jest mgr M. Korzeniowska (w wymiarze ¼ etatu). W trakcie swej pracy w IKŚiO złożyła wspólnie z J. Cisielską, A. Obłuskim i R. Starkiem wersję ostateczną do publikacji pokonferencyjnej wydawanej przez IFAO (Francuski Instytut Archeologii Orientalnej) poświęconej badaniom wyżywienia w Egipcie i Sudanie.

Mgr M. Wyżgoł w trakcie 1. połowy roku, gdy był pracownikiem IKŚiO, złożył do druku dwa artykuły do czasopism *Polish Archaeology in Mediterranean*, oraz *Afryka*. W trakcie ogólnopolskiej konferencji nubilogicznej w Gdańsku przedstawił referaty o badaniach w Tanqasi w ramach Early Makuria Research Project oraz o relacjach współczesnych podróżników z wizyt w Nubii.

Prof. S. Jakobielski w okolicznościowych wykładach i wystąpieniach z okazji otwarcia w Chartumie Polskiego Ośrodka Archeologicznego UW oraz zaproszenia na następną konferencję International Society of Nubian Studies w r. 2022 do Warszawy podkreślał założycielską rolę prof. K. Michałowskiego i znaczenie Polski dla całej dziedziny nubilogii.

•

Pracująca poza strukturami Zakładów mgr K. Radziwiłko prowadziła badania dotyczące upowszechniania archeologii na przykładzie Jordanii, składając dwa artykuły do czasopisma *Studies in Ancient Art and Civilisation*, a także prezentując swe prace w trakcie International Conference on the History and Archeology of Jordan (ICHAJ) 14 na Uniwersytecie we Florencji. W trakcie stażu w Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa Leipzig, przedstawiła porównanie metod ochrony dziedzictwa archeologicznego w szeregu krajów Europy i Bliskiego Wschodu.

Popularyzacja:

Publikacje popularnonaukowe

Upowszechnianie wyników badań drogą publikacji w prasie jest cennym wsparciem zrozumienia potrzeby badań w dziedzinach nie przynoszących efektów ekonomicznych i pozbawionych bezpośredniego odniesienia do polskiej rzeczywistości społeczno-politycznej. W r. 2018 istotne było zwrócenie uwagi na starożytny Egipt dzięki publikacji 23.04.2018 Pomocnika Historycznego tygodnika *Polityka*: Faraonowie. Ludzie, bogowie, władcy,. Zawiera on szereg artykułów autorstwa pracowników Instytutu w tym prof. B. Tkaczow, dr J. Iwaszczuk, dr J. Popielskiej-Grzybowskiej, mgr E. Józefowicz. Teksty o odkryciach archeologicznych opublikowano również w prasie akademickiej: *Polish Academy of Sciences. Annual Report 2018* oraz *Forum Akademickie*. Książkowe wydawnictwa dotyczą lokalnych historii odkryć archeologicznych i literatury Nigerii. Ważnym obecnie medium stają się publikacje internetowe na portalach lub w prasie jak komentarze do sytuacji w Korei czy informacje o aktualnych badaniach archeologicznych w Rumunii.

Wystąpienia w środkach przekazu

W roku 2018 prof. B. Żurawski uczestniczył jako konsultant i główny bohater filmu zrealizowanego w Sudanie przez ekipę Discovery Channel w współpracy z Polską Akademią Nauk i Misją Banganarti. Film pt „Sudan-Archaeologia” zrealizowany został przez sześciuosobową ekipę która była gościem Misji Banganarti. Reżyserem filmu był Sławomir Batyra. Film miał premierę w Polsce w Canal+ Discovery i będzie dystrybuowany przez sieć Discovery Channel na całym świecie.

Prof. K. Myśliwiec – w Programie I Polskiego Radia mówił o pracy archeologa i odkryciach polskiej misji w Sakkarze. Prof. S. Jakobielski w Radiu Tok Fm i w Radiu Warszawa mówił o badaniach w Sudanie, w szczególności o malowidłach z Faras. Dr J. Iwaszczuk i K. Molga wystąpiły w Programie Pierwszym Polskiego Radia w audycji „Eureka”, popularyzując działalność naukową IKŚiO PAN.

Dr N. Levi udzielił szeregu wywiadów o sytuacji w Korei Północnej i o szczycie Trump-Kim Dzong Un w portalu wp.pl oraz czasopismach *Observador*, *Newsweek Polska* i *Le Figaro*.

Dr A. Łyżwa-Piber redagowała komunikaty poświęconych działaniom naukowym i popularyzacyjnym pracowników IKŚiO PAN przesyłane do upowszechniania na stronie Serwisu Informacyjnego PAN w dziale Wiadomości naukowe.

Ważnym elementem informacji jest strona internetowa Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN oraz strona w serwisie społecznościowym FaceBook.

Organizacja wystaw

Staraniem zespołu kierowanego przez prof. B. Żurawskiego w Banganarti i Selib (Sudan) powstają dwa muzea, dwa tzw. visitor's centres oraz prowadzone są prace konserwatorsko-rekonstrukcyjne w Rafaelionie (kościół pielgrzymkowy pod wezwaniem Archanioła Rafała), które umożliwią otwarcie dla zwiedzających tego unikatowego zespołu zabytkowego w roku 2019. Przy rekonstrukcji Rafaelionu w Banganarti zastosowano metodologię tzw. rekonstrukcji filadelfijskiej zastosowanej po raz pierwszy przy odtwarzaniu bryły tzw. Franklin Court w Filadelfii w roku 1976.

W muzeum w Banganarti, które oddalone jest o 150 metrów od Rafaelionu prezentowana jest historia polskiego odkrywania Banganarti, odbudowy kościoła Archanioła Rafała, konserwacji zespołu unikatowych malowideł, wśród których jest dziesięć częściowo lub w całości zachowanych portretów królewskich. Oprócz ekspozycji planszowo fotograficznej w muzeum prezentowane są najważniejsze znaleziska ruchome, elementy kamiennej dekoracji architektonicznej, malowidła zdjęte ze ścian kościoła. W osobnym pomieszczeniu znajduje się sala kinowa im. Piotra Parandowskiego, w której prezentowane są jego filmy nakręcone w Banganarti i Sudanie. Tuż przy wejściu zorganizowana jest ekspozycja pokazująca historię archeologii lotniczej w Sudanie. Oprócz plansz ukazujących czterdziestoletnią historię fotografii lotniczej w Sudanie, której autor sprawozdania był jednym z pionierów, prezentowane są latawce służące do fotografowania z góry stanowisk archeologicznych w tym przede wszystkim Banganarti i Selib, kamery lotnicze, kołowroty etc. Przygotowywany jest przewodnik po muzeum w Banganarti oraz po Rafaelionie.

W Selib, siedem i pół kilometra od Banganarti misja archeologiczna kierowana przez prof. B. Żurawskiego rekonstruuje zespół perskiego koła wodnego (tzw.sakiji) odkryty w roku 2012 po wschodniej stronie kościoła św. Menasa. Obok, staraniem misji polskiej, urządzone jest Muzeum ceramiki nubijskiej. W porządku chronologicznym prezentowana jest tu historia rozwoju sztuki garncarskiej w dolinie środkowego Nilu . Oprócz najlepszych polskich znalezisk ceramicznych z Selib wystawa ilustruje historię polskich wykopalisk w Selib, którymi prof. B. Żurawski kieruje od roku 2008.

Wystawa anonimowych zdjęć oficerów RAF-u przedstawiających scenki z życia codziennego na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej w latach 1942-1943, prezentowanych podczas Festiwalu Nauki w Pałacu Staszica (wrzesień 2018 r.) została zrealizowana przez mgr D. Majchrzak, „Ludzie i pejzaże Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej” (wybór zdjęć, wydruki, aranżacja i instalacja wystawy, przygotowanie podpisów), dr A. Łyżwa-Piber współtworzyła koncepcję prezentacji.

Z udziałem pracowników Instytutu powstała wystawa w Państwowym Muzeum Archeologicznym „Dom wieczności wezyra. Grobowiec Merefnebefa i jego odkrywca” ilustrującą odkrycia misji archeologicznej kierowanej do 2016 przez prof. K. Myśliwca.

Udział w wydarzeniach popularyzacyjnych

Noc Muzeów w Pałacu Staszica (19 maja 2018)

– wykład „Spotkanie z magicznym Światem Orientu” oraz prowadzenie warsztatów. W trakcie spotkania (współprowadzenie K.Molga, P. Kozieł, A. Łyżwa-Piber) uczestnicy zaproszeni zostali do udziału w krótkiej prezentacji na temat obrzędowości i magii w świecie arabskim. Mieli też okazję uczestniczyć w warsztatach poświęconych tematyce orientalnej.

Przygotowanie programu Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską: udział i współorganizacja: dr J Iwaszczuk, dr J. Popielska-Grzybowska, K. Kapiiec, A. Ryś. Dr F.Taterka, warsztaty pisania hieroglifów dla dzieci, gry edukacyjne dotyczące religii Egiptu

Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik, temat przewodni: „Ruch” (9.06.2018)

Działania IKŚiO PAN koordynowała mgr K.Molga, która jest także autorką gry edukacyjnej dla dzieci i dorosłych „Wędrówki po świecie śladami polskich archeologów. Podczas Pikniku Naukowego prof. K. Myśliwiec wziął udział w „Naukotece” w ramach imprezy „Żywe książki”; mgr K. Nabozna wraz z mgr E. Wolny przygotowały pokaz pt. "Gry i zabawy na Bliskim Wschodzie" zaś mgr P. Kozieł prowadzenie warsztatu Wędrujące maski – o afrykańskich tancerzach w ruchu. Grupa pracowników współorganizowała działania o charakterze popularyzacyjnym, pomagała przy urządzaniu stanowiska IKŚiO dr J. Iwaszczuk., dr A. Łyżwa-Piber, mgr I. Dobrzeńcki oraz mgr E. Józefowicz

XXII Festiwal Nauki w Pałacu Staszica (29.09.2018)

Mgr D. Majchrzak, organizowała wydarzenie w imieniu IKŚiO PAN oraz przygotowała i prowadziła warsztaty: - turniej w Królewską Grę z Ur (przygotowanie plansz i pionków do gry, projekt i wydruk ulotek, prowadzenie rozgrywek), - lepienie z gliny inspirowane zabytkami (przygotowanie wzorników, wydruki, organizacja materiałów). Brali w nim udział także mgr D. Bielińska oraz mgr.M. Romaniuk, z prezentacją materiału z Bliskiego Wschodu i z polskich wykopalisk w Syrii, Kuwejcie i Omanie oraz przygotowując warsztaty związane ze sztuką Starożytnej Mezopotamii i Arabii, poświęcone wyrobom w glinie. Odrębny program Ośrodka Badań nad Świątynią Egipską przygotowały i przeprowadziły dr J. Popielska-Grzybowska, dr J Iwaszczuk, mgr K. Kapić oraz mgr A. Ryś.

Inne imprezy

Prof. Myśliwiec wystąpił czterokrotnie w Jaśle spotykając się z młodzieżą Szkoły Podstawowej nr 1, Liceum Ogólnokształcącego nr 1 i przygotowując tam wystawę. Wykład i dwujęzyczna wystawa „Polski wezyr Fefi” zostały zaprezentowane w Liceum Ogólnokształcącym nr 1 w Jaśle, z okazji obchodów 150-lecia szkoły oraz w pomieszczeniach dawnego dworca kolejowego. Z okazji międzynarodowej konferencji prof. Myśliwiec wygłosił wykład i uczestniczył w spotkaniu na Stadionie Narodowym w Warszawie (sala Amsterdam).

W związku z wystawą w Państwowym Muzeum Archeologicznym dotyczącą wykopalisk Sakkarze mgr M. Radomska wygłosiła wykład popularnonaukowy „Obyczaje pogrzebowe starożytnych Egipcjan na przykładzie odkryć Polsko-Egipskiej Misji Archeologicznej w Sakkarze”

Mgr P. Kozieł prowadziła bardzo szeroką działalność popularyzatorską w Staromiejskim Domu Kultury w Warszawie w ramach programu Kultury i postaci Afryki, warsztatów językowo-kulturowych: *Język hausa*, warsztatów dla dzieci *Bajka międzykulturowa* na temat kultury Joruba (Nigeria), referatu *Masajowie – współcześni wojownicy (o ziemię)* a także międzynarodowego projektu edukacyjnego *Build Solid Ground* realizowanego przez Fundację Kultury Świata dla Habitat for Humanity Polska.

Prowadziła też warsztaty międzykulturowe w Bibliotece w Jaworowej, pomagała w organizacji „VII Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Studencko-Doktoranckiej Konferencji Naukowej „Między Wschodem a Zachodem, między Północą a Południem” Prezentowała też referat poświęcony Ugandzie *Warunki życia uchodźców: przypadek Polski i Ugandy*, w Centrum Wielokulturowym w Warszawie.

Dr N. Levi wygłosił 2 wykłady w trakcie festiwalu Animatsuri (Kultura Japońska) na temat relacji z Koreą. Dr J. Popielska-Grzybowska, prowadziła warsztaty z pisma hieroglificznego Dymarki w Nowej Słupi a także wraz J. Iwaszczuk warsztaty egiptologiczne w ramach Pikniku Naukowego w Szkole Podstawowej w Dzierżeninie. Ponadto we współpracy ze Stowarzyszeniem SiciliAntica wygłosiła wykład o starożytnym Egipcie oraz organizowała warsztaty egiptologiczne dla dzieci z mgr Martą Fitułą. Dr F. Taterka wygłosił dwa wykłady w ramach Festiwalu Fantastyki Pyrkon w Poznaniu, ukazujący związki sf z egiptologią, w tym jeden w języku angielskim.

Mgr M. Sęk uczestniczył w panelu dyskusyjnym Muzeum Azji i Pacyfiku dotyczącym literatury indonezyjskiej: „Magiczny realizm po indonezyjsku”.

Działalność edukacyjna

Szkoła Doktorska

W związku z wprowadzeniem Ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” nowych rozwiązań w zakresie kształcenia na 8 Poziomie Kwalifikacji stało się możliwe, aby Instytut we współpracy z innymi jednostkami PAN powołał Szkołę Doktorską. Mimo trudności finansowych związanych z prowadzeniem takiej Szkoły dykcja postanowiła wejść w porozumienie z 8 innymi instytutami Wydziału I i IV PAN i powołać wspólną Szkołę. Intencją zespołu Instytutów jest umożliwienie naboru w r. 2019, wskutek czego od jesieni 2018 pracuje grupa robocza, która ma za zadanie przeprowadzenie niezbędnych kroków formalnych.

Studium podyplomowe

Komisja Jakości Kształcenia powołana w 2018 r. przedstawiła Rekomendację dotyczącą przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji oraz Tabelę zgodności, które uzyskały akceptację Rady Interesariuszy i obecnie procedura powoływania Studium jest w rękach Rady Naukowej Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, która musi podjąć decyzję o zgłoszeniu Studium do Zintegrowanego System Kwalifikacji zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji.

Orientalny Uniwersytet Trzeciego Wieku

Działalność *Uniwersytetu* w semestrze zimowym była koordynowana przez mgr P. Kozieł we współpracy ze Staromiejskim Domem Kultury w Warszawie.

Wykłady dla słuchaczy prowadzili P. Kozieł (2x) , mgr M. Romaniuk, dr J Popielska-Grzybowska, zaś mgr S. Brakoniecka wygłosiła wykład pt. Oblicza islamu w Afryce, w ramach Okęckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Zajęcia ze studentami

Dr N. Levi był zatrudniony dodatkowo w Wyższej Szkole Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, gdzie prowadził 400 godz. lekcyjnych oraz Akademii Finansów „Vistula”, gdzie prowadził 100 godz. dla studentów W ramach tego zatrudnienia prowadził 1 pracę magisterską i 1 pracę recenzował. Był także promotorem pomocniczym pracy obronionej w Instytucie Politologii w Uniwersytecie Opolskim. Na zaproszenie Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił wykład nt. - zagrożeń ze strony Korei Północnej. Organizatorem Obserwator Międzynarodowy.

Mgr Edyta Wolny prowadziła konwersatorium, pt. "Zwyczaje i życie codzienne w krajach muzułmańskich" w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym, oraz gościnie (,5 godz), pt. „Edukacja w świecie arabskim”, dn. 5.12.2018 r podczas zajęć dr M. Pinker (Katedra Arabistyki i Islamistyki UW)

Hanus K. miał wykład dla Koła Naukowego Studentów Archeologii UAM w Poznaniu

Mgr P. Kozieł jako trenerka/Badaczka w projekcie *COMPe4Mi: Tools for professionals to assess and develop migrants' competences (2017-1-PL01-KA204-038498)* – tworzy plan rozwoju platformy e-learning'owej oraz przygotowuje rozwój kursu budowania umiejętności migrantów. Ze strony Polski partnerem jest Fundacja dla Somalii a zadanie współfinansowane jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego programu Erasmus+ KA2 Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk – Strategiczne partnerstwo na rzecz edukacji dorosłych.

- **Nagrody**

Prof. K. Myśliwiec otrzymał Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zdarzenia Muzealne – Wierzba” w Teatrze Dramatycznym w Płocku (24.09.2018) z okazji przyznania pierwszej nagrody warszawskiemu PMA za wystawę „Dom wieczności wezyra. Grobowiec Merefnebefa i jego odkrywca”